

ERDÉLYI FIATALOK

ROMÁNIAI • MAGYAR • FŐISKOLÁS • LAP

SZERKESZTI : LÁSZLÓ DEZSŐ.

I. évf.

1930 május

5. szám

Ára : főiskolásoknak 10, másoknak 20 Lei.

Főmunkatársak: Balázs Ferenc, Biró Sándor, Debreczeni László, Demeter János, Dsida Jenő, Jancsó Béla, dr. Jancsó Elemér, László József, Mikó Imre, Nagy József, dr. Péterffy Jenő.

Munkatársak: Babos Sándor, Bakk Péter, B. Bányai László, Balázs János, Bede Emil, Bélteky László, Csögör Lajos, Dánér Lajos, Demeter Béla, Ferenczy Géza, Gagy László, Gurka Vilmos, Gyallay Papp Zsigmond, Kekel Béla, Kész Antal, Kovács Jenő, Kováts József, ifj. Kristóf György, László Ferenc, Méliusz N. József, Opra Benedek, Papp Ferenc, dr. Parádi Kálmán, Pogány Albert, Szabó István, Székely László, Szentiványi Elek, Takáts Albert, Varró Dezső, Vita Zsigmond, Ziegler Emil.

Tartalom:

Csögör Lajos: A jövő egység útjai	65
B. Bányai László: Párisi levél	67
Balázs Ferenc: Fajtánkért küzdjünk-e?	70
Szentimrei Jenő: Iskola — élet — irodalom	71
Papp Ferenc: A diáksegélyezéshez	73
Demeter Béla: A közigazgatási pálya	74
László József: A tanárkérdéshez	74
Rácz József: A Jóbarát	75
— : K. M. E. H. E.	76

Fiatal magyarok:

Új Magyar Föld III (Jancsó Béla). A Mi Lapunk (ifj. Kristóf György)	78
---	----

Fiatalok munkája:

Dr. Balogh András: Az erdélyi magyar népsebészetről. Kováts József: Török Gyula élete (dr. Jancsó Elemér)	80
---	----

Egyesületi élet:

A bukaresti Koós Ferenc Kör — A Róm. Kath. Népszövetség ifjusági szakosztálya. — Dávid Ferenc Egylet. I. K. — A Székelyek Kolozsvári Társasága ifjusági bizottságának hírei	80
---	----

*

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Cal. Victoriei 32. sz. Székely Társaság helyisége. Kéziratok és a lap adminisztrációját érintő levelek a szerkesztőség, illetve a kiadóhivatal címére küldendők.

Lapunk kolozsvári megbízottai: Báthory-Apor szeminárium: Koncz István. Ref. Kollegium: László Ferenc. Ref. Theológia: Antal Gusztáv. Unit. Kollégium: Mihályfalvy Miklós és Miklós András.

Előfizetési díjak: belföldön: főiskolai hallgatóknak félévre (5 szám) 45 Lei, egész évre (10 szám) 80 Lei; másoknak félévre 100, egész évre 200 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak: félévre: 2,5, egész évre 4,5 P, másoknak félévre 3,5, egész évre 7 P. Csehszlovákiában: félévre 25, egész évre 50 csehkorona. Jugoszláviában: félévre 40, egész évre 80 dinár. Más országokban: félévre 5 egész évre 10 svájci frank. **Előfizetési díjak dr. Péterffy Jenő ügyvédjelölt címére (Cluj-Kolozsvár, Piața Cuza Voda 14.)** küldendők. Egyes szám ára: belföldön: főiskolai hallgatóknak 10, másoknak 20 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak 50, másoknak 70 fillér. Csehszlovákiában: 5 csehkorona. Jugoszláviában: 8 dinár, más országokban 1 svájci frank.

Magyarországi főbizományos: „Studium” könyvesbolt, Budapest, Múzeum-körút. Magyarországi előfizetési díjak általa is beküldhetők.

Megjelenik havonta egyszer, július és augusztus kivételével.

Nyomatott a LENGYEL könyvnyomdában Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 64. Telefon 61.

A jövő egység utjai.

Irta: Csögör Lajos.

Az a morális, szellemi és gazdasági válság, ami a háborút követte, még a győző államok részére is nyilvánvalóvá tette azt az igazságot, hogy a nagy emberi közösségek és szervezetek szétrombolása kevés gonosz, méltatlan és alkalmatlan kezébe juttatja a világ kormányzását. A megjelent emlékiratok is mind ezt igazolják. Ennek az igazságnak a nyomai már a háború előtt is látszóttak. Hiszen az a több évszázados, a továbbfejlődés alapját alkotó folyamat, mely szellemi téren a hit, erkölcs és igazság forrásává az embert, mint egyént tette, egy egészen csodálatos gazdasági és természettudományi fejlődés után mindinkább kimerült s kezdte megmutatni a maga rejtett arcát is: a felvilágosult, nagy E-vel írott ember belső céltalanságát, minden nemű egység hiányát, a gazdaságban és politikában pedig a szabadverseny által igazolt egyéni kizsákmányolás példátlan rendszerét.

S most, az új világépítés kezdetén azt látjuk, hogy nem várt renaissance-át éli két olyan szervezet, melynek alapja dogmatikus: az egyház és a szocializmus. És ez bizonyára szükségszerűen van így. Az egyén századok alatt megvívta a maga nagy harcát, kimerült, jönnie kell ismét a közösségnek, ami irányít, aminek védelme alatt lehet tovább építeni, míg egyszer megint szűk nem lesz a korlát.

A két külön világra törekvő szervezet viszonyának ismertetése nem célja e cikknek. De igenis fel kell vetnünk itt a szocializmus ismertetésének, helyesebben a megismerés szükségének a gondolatát. Mert bár az ifjúság még nem ismeri teljességében e kérdést, annak szociális igazságait látja s azokat a maga életében, jövője kialakításában szóhoz kívánja juttatni. Az ifjúság a szocializmus terjedésében a maga kívánságainak egyik — de hangsúlyozom, hogy nem egyedüli — biztosítékát látja s jövőjének emberibb lehetőségeit: a fajok közti egyenlőség és az igazságosabb vagyion elosztódás előmozdítását várja tőle. — S épen ezért ismerni akarja teljes egészében, jelszavaktól függetlenül, mint a jelen egyik fontos politikai és gazdasági erejét. A régi középosztálytól kevés öröksége van ezen a téren: valami ködös bizonytalanság s néhány jelszó, mint sztrájk, zsidó, idegen és gazember. Valljuk be őszintén, hogy lényegével a múltban keveset foglalkoztak, hiszen az állam mindenhatóságában, gentri elveken és szokásokon nevelődött középosztályunk előtt ez nem volt elég „úri“ foglalkozás. A szomorú eredmény persze nem is maradt el, mert míg más nyugati államokban a gazdasági és politikai élet erős tényezőjévé s a faj szegény egyedeinek védelmévé fejlődött, addig a régi Magyarországon megmaradt idegenek által vezetett mozgalomnak, úgy, hogy mikor a háború végén kezébe esett a hatalom, tehetetlenül és idegenül állt, uralma csak Budapestre terjedt. Az akkori szocialista vezetőségnek nem volt belső ügye az egész magyarság s nem volt gondolata, sem politikai koncepciója, mikor a felkavart idő leginkább megkövetelte volna. S így elbukott az a forradalom, melynek szociális igazságaitól már rég terhes volt a magyar élet.

A múltból tehát elég okunk van arra, hogy foglalkozzunk a kérdéssel. A jelenben, a közelmúltban lefolyt közigazgatási választás s azon a szocialisták sikerei kell irányítsák figyelmünket a szocializmus felé. Mert ha súlyos mulasztás volt a múltban, úgy egyenesen fajunk elleni bűn a jelenben közönyösen és ismeretlenül néznünk a szocializmust, melyet az itteni magyar munkásság egyetlen komoly eszmei képviselőjének és szervezetének kell tekintsünk, bár tudjuk, hogy maguk a munkások is sokszor elégedetlenek vele s nem is mind tagjai. De mert csak ennek van dogmatikus ereje, egész Európára terjedő szervezete és programja, ezt kell megismernünk.

A magyar ifjúság az ő átértékelő és a jövő lehetőségeit kereső munkájában úgy látja, hogy jövőnk alapja a parasztság és a munkásság, melyek megfelelő irányítás mellett fajunknak leginkább életképes és egészséges rétegeivé fejlődhetnek. Nem

azt mondom ezzel, hogy a középosztály szükségtelen, értéktelen és meg kell szüntetni, nem, sőt épen a középosztály kellene és kell továbbra is a legtöbb önzetlenséggel, őrzője, művelője és hordozója legyen minden magyar részére, mert csak így tud magasabb egységbe kapcsolódni minden magyar osztálynak. S csak ez az egység biztosíthatja jövőnket. Ezt a munkát pedig ma még nem végezheti más csak a középosztály, mert ez tud osztályharctól függetlenül az egész faj érdekében dolgozni.

De vajjon mi, jövődő középosztály, alkothatunk-e majd egységet minden magyar réteggel, ha nem is ismerjük őket, csak jelszavakból, mint pl. a szocializmust, nem szólva most a parasztságról, pedig bizonyos, hogy előbb-utóbb sor kerül az ők osztályalapon való szervezkedésére is. A jelen állása szerint a szocializmus jelenti a nagyobb veszélyt egységünk szempontjából, ha közönyösségünk folytatódik. Mert a szocialista munkásság, természetes nemzetközi jellegével a tőke ellen, osztályöntudatánál és fegyelmezettségénél fogva, ma még itt is jórészt idegen vezetői miatt, könnyen kihasználható lesz más dolgozó magyar osztály ellen, akkor is, mikor talán azt az ő érdekei nem is fogják követelni. A Magyar Párt igen jó taktikai érzékkel a szociáldemokrata párttal fogott kezét a közigazgatási választáson s az eredmény azt mutatja, hogy helyesen. De mi úgy látjuk, hogy a jövőre ilyen ad hoc összefogás nem elég. Meg kell ismernünk egymást és közelednünk kell egymáshoz. Ezt a közeledést a mi részünkről két ok is parancsolja. 1. A falvak lakossága a nehéz gazdasági viszonyok miatt a városokba tódul s ott egyenesen és természetesen abba a táborba, mely a dolgozók érdekeiért küzd, amelytől egyedül remélhet jobb anyagi jövőt. Így tehát mi évről-évre veszítünk el egészszékes falusi magyarokat, főként fiatalokat, ha nem lesznek a romániai magyar szocialisták annyira magyar szelleművé, mint angol az angol és német a német szocialista. Ez a mai, jórészt idegen vezetőség mellett — egyetlen magyar parlamenti szocialista képviselő sincs, hogy csak egy példát mondjak — nagyon kétséges. — 2. Ha továbbra is ismeretlenül fogunk állni egymás mellett, városon elhelyezkedő ifjúságunk gyöker nélkül fog állni ott, ahová a véletlen sodorja, ha nem lesz egy része a munkásság tagja, segítőtársa. Jól figyeljük csak meg, hogy a minden közös gazdasági érdek nélkül álló középosztályunk szellemi és gazdasági súlya mennyit csökkent és ez csak folytatódni fog, ha nem lesz a maga munkásságának megfelelő gazdasági és politikai szervezettel rendelkező osztályának a tagja.

De nemcsak érdekből kell nekünk fiataloknak a szocializmus felé fordulni. A szabadverseny elvén alapuló gazdasági rend nem tudja megoldani még a kiáltó problémákat sem. A szellemi és ipari munkások száma mindenütt nő, nálunk pedig még fajunk mellőzése is növeli a bajt minden osztályra nézve. A jövő küzdelmei összefogást követelnek s mi szeretettel kell közeledjünk, ahhoz a szervezethez, amelynek szociális igazságait elismerjük. Mi, akik magunk is kisebbség vagyunk, nem állhatunk többé velük szemben. Be kell néznünk a jelszavak mögé, keresni kell az igazságot, mert akkor könnyebb lesz egységbe hozni a magyarság minden rétegét. Nem kell félni a szocializmus dogmáitól, hiszen az nem lezárt folyamat, fejlődik, alakul s képe és szelleme mindig azoktól függ, hogy kik csinálják. Az angol szocialista kormány sem intézhetné az ország sorsát, ha nem az egész faj érdekeit szolgálná a maga osztályjellege mellett. Ilyen értelemben gondoljuk mi, hogy városon maradó ifjúságunk vegyen részt a szocializmus munkájában, csak így teljesítheti komolyan hivatását a magyar munkásosztály iránt, amint a falusi értelmi osztály is csak a parasztság segítségével és lelkiismeretes vezetésében kap értelmet a jövőre nézve.

Mi jól tudjuk, hogy a szocializmus mai osztályjellege s materializmusa miatt sem lehet jövője minden magyarnak, de úgy érezzük, hogy meg kell ismerjünk minden világnézetet, amely elválaszt egymástól, hogy a megismerés közeledést teremjen. Csak így fogunk tudni olyan faji közösséget alkotni, mellyel egynek érzi magát minden magyar, bármilyen osztály diadalában látja is a jövő új termelési rendjét.

Párisi levél.

Irta: B. Bányai László.

Erdélyország messze van innen, mint egy tavalyi álom, de ami odafészkel magát minden gondolat mögé.

Minket már nem igen eseszt Szabolcska Mihály búsongó, cigányzenés nosztalgiája (búsongani úgy is elég az okunk, cigányzenére pedig pénzünk nem telik). Fellobbanunk akkor is, ha „Szent Mihály útján végigremeg az ősz”, mert a lepergő „tréfás falevelek” a földkerekség minden táján ugyanazt az örök melódiát csilingelik. De Páris már nem is Bakony nekünk, mint Adynak, hanem könyv, amit ha százszor felnyitunk, mindig újat mond. És néha igazat.

Mikor igazat mond, eszünkbe jut Erdély, ahova el kellene vinni ezt a megváltó szót, mikor hamisat mond, csak ő jut eszünkbe. S ha kimerjük ejteni a nevét, úgy ejtjük ki, „titokzatos szóként”, mint Áprily a havasi tetőn, vajudó nehéz időben.

(Igy legutóbb, mikor a „Foyer International des Etudiants Catholiques” meghívására márc. 19-én előadást tartottam „Erdélyi kultúrák és mythosok” címen, Kós Károly egy pár nagyszerű linoleum-metszetét vetítve föl az intelligens, nemzetközi publikum elé.)

Az idők azonban mindig vajudnak. Néha egyebet sem csinálnak nálunk, mint most is, egy-két évtizede. Az „Erdélyi Fiatalok” is ezt példázza. Úgy köszönt be hozzánk, mint egy újszülött igazság. Formátlan egy csecsemő, de mi az, hogy forma, mikor a mienk, a mi tekintetünk, a mi élő, kisugárzó lényünk fogja fölnevelni.

Két első száma fekszik előttem. Még hiányzik egy-két szín, de már így is képet ad az erdélyi fiatalokról. Arról is, amivel többjük van, arról is amivel kevesebbjük. A merész, hogy ne mondjam, kamasz portyázások elvont, komplex kérdések világában bizonyára egynehány olvasó ajkát mosolyra görbítették, pedig ez a kezdet elengedhetetlen az úgynevezett „sarkigazságok” átértékelésénél. Föl kell zavarni a legmélyebb vizeket, ki kell forgatni ágyukból a legelhagyottabb (mert legkényesebb) problémákat. Így találunk rá közös stigmánkra is: érzések,

akarások, gondolatok közös formáira. Mert vannak, bőven vannak.

Erre szolgáljon ez a kis *vallomás* is, ami *vállalása* is a programnak. Előszóval írom meg a rosszat, még a jónál is többet tehet.

Mindnyájunkra erőnkön felüli föladatak várnak, amihez inaskodni kell, szigorú „szent” egoizmussal. (A „szentet” természet idézőjelbe, mert az egoizmus közönséges formájához semmi közünk, ez a jövőbeli munka vállalása, antipódusa a kollektív vallomásokba merülő önelengedésnek, annak a hite, ami fölöttünk áll s ami mindegyikünket önmagával szemben komolyságra illeti, mint ahogy a forrást tisztelni kell és tisztán tartani).

Ez az ifjúság öncélú. Egy újabb élet támad belőle. Önmagán kívül azért csak két tekintélyt ismer: erkölcsit és szellemi. S a tradíciót is csak úgy vállalja, ha ezekhez köze van, de ekkor egész lélekkel.

Saját szemünkkel akarunk látni. De előbb *látni* tanuljunk meg, aminek hosszú sora van és nehéz. Minden generációnál nehéz, de különösen nálunk, akik az egy-szeregyet rosszul tanultuk az iskolában s pótlásul odahaza imáginárius számokkal kacérkodtunk.

Még bajszunk sem serkent s már olyan problémákkal vágott szemközt az élet, amikkel apáink csak deres fővel találkoztak. Az állam még ki sem állította számunkra azt a bizonyos hivatalos studiumokról tanuskodó papirost s már oly kollektív érdekek hajtnak állásfoglalásra, cselekvésre, amikkel nálunk tudósabb bátyáink, a negyvenévesek, rá sem értek foglalkozni. Lokális pofonok ütötték el szemünktől a nagyvilágot, még ki sem nyithattuk, ki sem dörzsölhettük kényelmesen s íme a közvetlen előttünk levők, a harmincasok gyér sorai aligha tarthatják egy napig is az erdélyi posztot. S ha tartják, nem a mi javunkra. Mert ha többet is látnak, mint öregeink, sokszor csak rémlátók. A saját rémeiket látják.

A mi lendületünknek nem elégületlenség, nem keserűség az indítója (ami legtöbbször az öngyengeségen, az öntehetetlenségen sanyargó tudatalattiból ered), hanem feszülő, bontakozó izmaink.

Problémáink is mások, semhogy bárhol-
nan le tudnók másolni őket. A parasztkérdés nem az Erdélyben, ami Magyarország. Mi agrárreform után vagyunk s nem is a mi javunkra sült el.

Félek is, hogy ez a parasztkultúra Magyarország csak újra a revolúciós színekbe öltöztetett szent Maradiság tápláléka lesz egy megtört *intellektuális* osztálynál.

Az erdélyi magyarság jövője az erdélyi magyar falú jövője. De zavaros glorifikálása helyett inkább anyagi és morális helyzetének, hagyományos értékeinek fölkutatásával foglalkozunk. Ehhez meg szakísmertet, nyugati szociológiai és ethnografiai eredmények szükségesek.

Vígasztalóan gondolok ezek után Demeter J. konkrét adatokról, világos célkitűzésről tanuskodó cikkére. („Az erdélyi magyar ifjúság kapcsolatai a néppel“. I. szám.)

A parasztkérdés magával rántott egy másikat (vagy fordítva, ahogy tetszik): a faji kérdést.

Nem szakom a biológia. (És vakmerőnek tartom itt minden laikus jelszó népszerűsítését, mikor ma már tudomány ez is, amit nem lehet juhász-bunda módjára időszakonként ki- és beforgatni.) Itt-ott mégis magamba szedtem ebből és a történelemből egy pár alapfogalmat s igyekszem egy-két állításra megfelelni (amit különben a legjóhiszeműbb, leglelkesebb sorok közt találtam).

Innen tudom, hogy két-három faj keveredéséből sosem jön létre új faj, csak a meglévő elemek különböző variációi, idők múltán a közös életformában egyképen módosulva. (Gondoljunk az Egyesült-Államokra.) Ezért nem volt a szt. korona területén a honfoglalás óta (vagy még azelőttől sem) egységes magyar faj, csak rokoneredetű, vagy kevert népesség, meg individualitásukat megőrző idegen közösségek (szászok), kiknek egyrésze jó ideig közös öntudat nélkül, csak ösztönösen éli külön életét (románok). A középkori életformák logikus következményeképp kezdetben nem is tesznek különbséget, csak a néposztályok között (kivéve a székely, szász privilégiumot) s mivel ez az életforma a nemességnél volt a legimperialisabb, a román bojárok önszántukból magyarokká lettek (lásd az amerikai yankee-k beolvasztó ere-

jét). A kiéleződő „nemzetiség“i eszme majd csak a reformáció, a népoktatás után jön el.

Ezzel szemben azonban volt és van *történeti*, ösztönös (nem biológiai) és öntudatos magyar egység, előbb csak a nemesség-nél (még a XVIII. században is csak az ő nemzeti sérelmei szerepeltek) majd kiterjedve az alsóbb néposztályokra is. Ebbe a „történelmi egységbe“ nem lehet csak márról-holnapra feliratkozni, mint a nemzetiség kereteibe (nem is beszélve az állampolgárságról). Ehhez leszámazásban a közös tradíciókban élő legalább egy-két generáció szükséges.

Beszélhetünk ezenkívül kisebb magyar faji egységekről (Dunántúl), akik sokszor csak rokon-fajták a magyarokkal (Kún-ság, Kalotaszeg) s amilyen valószínűleg a székelység is, bár anatómiai karakter-egység nélkül. Ami a székelység főerejét teszi, az nem is biológiai, hanem a legrégebb, tán még honfoglalás előtti, szoros történelmi egysége.

„Erdélyi faj“, hát eltekintve az ittlakó népek ösztönös ethnikai konzervativizmusától, már azért sem lehet, mert két nemzeti gyújtópont közt élünk és nem valahol az Antillákon. De nekünk emberi kötelességünk is *magyaroknak* maradnunk. A mi kulturális és erkölcsi értékeink nélkül Erdély sem létezik. Különben mi sem lenne könnyebb, mint „kromozomáinkra“ bízva magunkat a nálunk nyersebben és hódítóbban „biológiai“ románság kultúrájába veszni.

Szerencsére a faji probléma sem erdélyi, amint Magyarországon „turánizmus“ is csak fordított másolata a közvetlen összeomlás után támadt német keleti álmoknak. Germániában ekkor pogány mithológiát ácsoltak, új imperialiszmus eszméjével legyezték a hatalmas, ájult néptömeget, szidták a nyugati „banditákat“, faji magaslaturól lenézve az egész emberiséget. (Mindez nem akadályozta meg őket, hogy már-már újra az első helyért versenyezzenek a nyugati technikai civilizációban.)

Nálunk ugyanezt a „keresztény-germán“ közösséggel szemben játszották végig, szent Istvánt vádolva s átkozva az egész „dekadens“ nyugatot. Nagy volt a krízis, igaz, nagyobb, mint a németeknél s még át sem estünk rajta. Csakhogy ami Ma-

gyarországon gyöngé adag ópium lehetett (tompító és veszedelmes; dekadencia, sülyedés, de mégis csak fájdalomcsillapító), addig a mi kis árva népünknel méreg volt ez, szinte halálos.

Aki járt már nyugati latin államokban, gyakran találkozott horihorgas, egymásnak dülő házak sötét, foltos sorával, szívtá az élénk színegyvelegben kiterített fehérneműk utóillatát, lábolta a behorpadt kövezet gyanús-színű pocsolóit. (Meleg emlékezéssel gondolok itt Marseille zigzagos kikötő-negyedére, Annency olaszos szűk kanálisaira, Rouen egyensúlyt veszített, fabordás norman sikátoraira s mindarra, ami rajtuk s alattuk éktelenkedett, mert benézni egyikbe se mertem.)

Mennyi exotikum, mennyi különvalóság, ami órákig ülteti a piktort, sétáltatja időtlenül a poétát (mindnyájan többé-kevésbbé poéták vagyunk). Mégis ki ütközne meg, ha elneveznök mindezt „nemzeti piszok”-nak. S ugyan ki ne szavazná meg a nyugati higiéniát, ha sóhajjal is, e bacillus-terelő nyomortanyáknak? S hogy bár eredeti stílusban is (ahol megérdemli), de modern szerkezettel újra építsék a dülöngelő fészereket.

Ki gondolna hát közülünk arra, hogy „visszreformálja” népünket a Gobi-sivatag sátorlakóihoz?

Az ilyen fajimádás fáradság jele, kiállítás a versenypályáról, vagy elvakult nemzeti imperiálizmusé. Az utóbbiról mi már komolyan nem beszélhetünk. És több a hitünk népünk életképességében, több bennünk is az öntudat, a tetterő, semhogy az előbbi hibába esnénk.

Egy születő nemzet még hasznát veheti a legtávolabbi, legködösebb mult mythológiájának. Nálunk csak arra jó, hogy kikerüljük a kezünk ügyébe eső, tehát századokkal mérhető és nem „nirvánájában” mérhetetlen közvetlen mult tanulságait, eredményeit, hogy el ne számoljunk a ránk eső „patrimonium sacrum”-mal. Hogy ne fizessük ami adósság s ne éljünk, alkossunk azzal, ami pozitív vagyunk.

Civilizáció és kultúra, két külön fogalom. Az első inkább külső, technikai győzelme a népek diferenciálódó életszükségletének a természet s az ember makacosságán. A második benső, szellemi természetű.

Igy beszélhetünk külön európai kultú-

ráról, amelynek mi is, magyarok, lánya vagyunk.

Azt, amit pl. a székelység és a nyugati kultúra, vagy főként a nyugati kereszténység (amannak őse és máig legtisztább formája) közt fennálló ellentétéről beszélnek, nem nehéz leértékelni. Ehhez hasonló mondasokat bárhol találhatunk. (Hogy maradjunk a velünk háborút veszített Németországnál: hitevesztett, letört *intellektuális* lények ugyancsak bőven szavalták ott ekkor, hogy az ő népüket szablyával tértették, hiába a keresztvíz, mai napig is Odin fiai maradtak a nyugati latinokkal szemben.) Minden néppel, minden egyénnel többé-kevésbbé alternatívában áll a kereszténység. Állati, meg pogány atavizmusok mindenütt, mindnyájunkban vannak. A vérnek szent Pálban is más törvénye volt. *De vajjon van-e jobb talaja a kegyelemnek, mint a rebellis lélek?*

A legrégebb székely ballada, „Julia szép leány” fehérszőrű báránya nem pogány mithológia, hanem az evangéliumi áldozati Bárány.

Hiába, Európa lánya vagyunk, nem is az utolsó. De csak apáról, anyáról mostoha. Ósanyánkról már csak a poézis regél (neki ehhez is joga van). Bűvösebben, kábitóbban, mint minden nyugati mese, de csak addig jó, amíg el nem ernyeszt, amíg alvajáróvá nem ringat. Mert visszafordulni már nem lehet, csak szemet húnyni, vagy előre menni.

Mi az hát, ami ezek után csak a mienk, ami ősi birtokunk? A jóval, rosszal, sok szép tehetséggel és más népekénél gazdagabban megáldott székely lélek, az ezerév bűját-baját teremtő szellemével gátló magyar kultúra s a keleti meg nyugati műveltségi áramlatoktól ezredéveken át gazdagított erdélyi föld hagyományai.

Bocsásatok meg, hogy innen Erdélyről írok. Jobban szerettem volna a francia, meg az itteni nemzetközi ifjúságról, új eszmék forrongásáról, régiek újjászületéséről („minden új és minden régi”) stb. írni.

Vous l'avez voulu! Otthon majd bizonyára Párisról fogok mesélni.

Még csak annyit, hogy a négyfelé szakadt generációból az erdélyi vajudott legtovább, ő szólalt meg a legkésőbbben, a legtöbbet ő kell, hogy adja.

Csak merjen önmaga lenni.

Fajtánkért küzdjünk-e?

Irta: Balázs Ferenc.

A vívásnál és a vitatkozásnál a legtöbb vágás mellékvágás. A *Vita* Zsigmond írásából is, amelyet az én *Nép, nemzet, faj* című cikkemre adott feleletül, ilyenek bőven találhatók.

Távol állott tőlem az a gondolat, hogy én a népek, nemzetek vagy fajnak a meghatározását adjam. A múlt század nagy gondolkozóit és szociológusait kár volt háborgatni. Én azt fejtettem ki mindössze, hogy azok, akik mindig a *nemzetre* hivatkoznak, általában „nacionalisták” és az állami hatalmat kényurasan szeretnék birtokolni szüklátóőrű nemzeti céljaik érdekében. Akik beszédeikben a *népet* emlegetik, azok „demokratikusabbak”. De még mindig az *államhatalom* szerelmesei. Akik a *fajtájukról* beszélnek, azok a közvetlen cselekvés hívei. E megkülönböztetéseknek alapja nem etimológiai (mert a faj és nemzet e tekintetben egynek vehető), hanem a *tényleges állapot*. Amerikában néger, Magyarföldön zsidót csak azok szoktak meglinecselni, akik a fajukat féltik. Az „Albina” eredményes az államtól független munkásságát szintén a fajszeretet sugallta. Ennek az oka éppen a nemzet és az állam közötti szoros kapcsolat, aminek következtében az államhatalmat csak a nemzet (vagy a nép) érdekében lehet általában igénybe venni. Az állam nem ismer uralgó nemzetet, vagy uralkodó osztályt (népet). Az általam említett lélektani különbségek a három különböző jelszónak hódoló csoport között vannak meg.

Vita Zsigmond másik mellékvágása ilyenforma: Balázs Ferencnek nincs igaza, amikor azt mondja, hogy az ibolya kék, mert bizony a lilium fehér. Hibáztat azért, mert a fajt biológiai adottságnak veszem, holott, úgymond, a nemzet lelki közösség. Hát persze, hogy az — ezért állítottam, hogy a faj gyökeresebb, állandóbb közösségi érzést ad, mint a nemzet. Vajjon azok repatriáltak-e közülünk, akik székely s erdélyi magyar fajukért éltek, vagy pedig a magyar nemzet hű lovagjai? Éppen, mert a lelki közösségbe akárki beléphet, léphet belőle akárki is ki.

A harmadik mellékvágás azt a felfogást

tulajdonítja nekem, hogy én a *faj* nevében a *nemzet* testéből el akarom távolítani a más fajú egyéneket. Ilyen felfogást csak akkor vallhatnak, ha képtelen volnék a saját elveim következményeit hibátlanul levonni. Én a fajt és a nemzetet egymástól megkülönböztetem s ebből nyilván következik, hogy a nemzetet és a fajt én egymással nem azonosítom. Egyfajú nemzetről beszélni ma képtelenség, bár hihető, amint ezt a szó etimológiája is mutatja, hogy valaha a külön nemzet külön és egyseges fajt is jelentett. Én igenis elismerem, hogy a *nemzet lelki közösségébe más fajú egyének is beléphetnek* (jómagam is eszköze voltam a magyar nemzetbe való egy ilyen belépésnek.) Én a nemzet lelki közösségét sem meg nem tagadom, sem le nem kicsinylem. Én a svábból, vagy zsidóból jött magyarral is szívesen vállalom a lelki közösséget. A Sabo nevű magyar fajú románoknak a román nyelv és lelki közösséghez való jogát éppen úgy elismerem, mint a Stojka nevéket a magyarhoz, ha azt vállalják. Névelemzéssel csak a fajhoz való tartozást lehet némiképpen eldönteni, de nem a nemzetiséget.

A negyedik mellékvágás szerint a fajhoz való tartozás egyszerű vérközösség, míg a nemzethez való tartozás lelki, érzésszerű, műveltségi. Az igazság az, hogy lelki közösség érzése nélkül a vérközösségnek nincs jelentősége. A vérközösségre reá kell eszmélni, azt lelki közösséggé kell változtatni, hogy értéke legyen. Az csak természetes, hogy ebben a lelki közösségben a nyelv, történelem, hagyományok stb. közössége is éppen olyan jog szerint foglal helyet, mint abban a lelki közösségben, amelyet az asszimilált egyén érez. A lényeges különbség az, hogy a vérközösségen is alapuló lelki közösség mélyebb, biztosabb és *állandóbb*.

Hogy a vérközösségnek mekkora jelentősége van, azt nyilván mutatja az a körülmény is, hogy a zsidó, német, tót, tatár, besenyő stb. származású magyarok külön-külön egymáshoz sokkal mélyebb szálakkal vannak fűzve, mint a magyarság többi részéhez. Ennek becsületes elismerése töb-

bet használ, mint annak tagadása a tények megváltoztatása nélkül. De ha a fajtaért való küzdelmet a felvilágosultabbak el tudják képzelni, úgy, hogy az emberiségi érdek, mert a külön-külön erős, termékeny közösségi életet élő fajták nem kell, hogy szükségképpen egymás ellen küzdjenek, sőt egymást segíthetjük is — ne féltsék a nemzetet, sőt a több nemzetet magába foglaló államot sem ettől „a kor legegészségebb mozgalmától.”

Hogyan áll tehát a vitám *Vita Zsigmonddal?*

Mindketten lelki, kulturális közösségre

Miért kell ismernünk a magyar irodalmat?

— Hozzászólás Dr. Jancsó Elemér cikkéhez. —

4. Iskola — élet — irodalom.*

Irta: Szentimrei Jenő író, Kolozsvár.

A magyar középiskolákban — ha megértettem a tételt — nem ébred a mai nemzedékben elég érdeklődés a magyar irodalom iránt. Meglepően fog hangzani, ha író létemre nem dörgök átkot ezért sem az ifjúságra, sem a tanári karra, sőt megnyugvással rábólintok: hála Istennek. A mai életnek általában kevés érzelme van a humaniorák iránt, inkább a realitások érdeklik. Kisebbségi életünknek is mind kevesebb szüksége van elméleti tudományokban képzett emberekre, hiszen el sem tudjuk helyezni őket. Az a néhány nyelv és irodalomtanár, akiket a felekezeti középiskolák utánpótlásképpen fel tudnak venni s az a néhány szabadfoglalkozású újságíró és író, akiknek továbbra is közvetlen életszükségletet jelent az irodalmi ismeretekben való szakszerű jártasság: egészen bizonyosan visz majd életpályájára annyi érdeklődést és szeretetet mestersege iránt, hogy a szükséges ismereteket az egyetemen és magánúton is megszerzi, kipótolja. Erős irodalmi nevelést főként a *tanítóknál* látnék szükségessé, akiknek később aligha

* Ezzel a cikkel „az irodalomtörténet tanításunk válságáról” szóló ankétünket befejeztük. Sajnálattal állapítjuk meg, hogy Berde Mária, dr. Borbély István, dr. György Lajos, Gyallay Domokos, dr. Kuncz Aladár, Kovács Dezső és Tabéry Géza, akiket hozzászólásra szintén felkértünk, elfoglaltságukra való tekintettel azt nem vállalhatták.

törekedünk s ennél fogva a rendet és biztonságot fönttartó, (de hatáskörén ismételten túllépő) államhatalomra nem igen kívánunk támaszkodni, bár azzal szembe helyezkedni sem tartjuk szükségesnek. Ugyanakkor azonban ő nem látja, hogy a vérközösségen is alapuló lelki közösség általában termékenyebb s nem tart velem oda, ahol a székelyeket kiválólólag a székelyekkel, a magyar-zsidókat kiválólólag a magyar-zsidókkal való sorsvállalásra buzdítom abban a meggyőződésben, hogy az így fajta-csoportonként föllendülő élet az egész emberiség javát is szolgálja.

lesz módjukban, hogy a maguk erején be tudják hozni a mulasztottakat s akiknek a gyermeklélek első elindításához — bizony mondom — egyenként költőknek és apostoloknak kellene lenniök.

Azt az irodalmi tájékozottságot, amelyre minden művelt embernek szüksége van, a mai középiskola is nyújtani *tudná*, ha céltudatosan felismerné a *szükséglet határait* és e határokon belül a tanítás anyagát *csak a legszükségesebbre fogva össze*, ezt a keveset kitörülhetetlen emlékként vésné a tanuló lelkébe. És ebben a kevésben is minél kevesebbnek szabadna lenni az elméleti elemnek és minél többnek a gyakorlatnak. *Olvasni, olvasni és olvasni: ezt az egyetlen szabályt tenném gerincévé* középiskolai irodalmi oktatásunknak, olvasni benn a tanterem falai között, együtt és közös gyönyörűsége, a közös érdeklődés és közös lelkesedés felébresztésére, amely azután, a tanórákon kívül és az iskolai évek után ellenállhatatlan és olthatatlan szomjúságként benne marad az ifjúság szívében. Az általános műveltségnek nincs szüksége olyan száraz és minden érdeklődést kiszikkasztó tankönyvre, mint a két felső középosztály mai tankönyve. Nincs szüksége arra a töméntelen, jelentéktelen névre és ezeknek néhány mondatban méltatott irodalmi munkásságára, amelyek borzasztó lelkiismeretességgel felsorakoztatva előntik

a tanuló fülét és agyát, hogy a nagy áradás után szürke homoknál egyéb ne maradjon vissza az agyvelőkben. Ehelyett ötven Petőfi verset meg lehetne tanulni játszva kívülről. Ehelyett egész Jókai regényt el lehetne olvasni, vagy el lehetne menni a franciskánus barátok csiksomlyói nyomdájába, melynek megszélesítő és megmagyarázója több szemléltető és elképzeltető oktatást ad a gyermeki érdeklődésnek, mint a tizenhatodik század összes jelentéktelen unitárius íróinak bemagoltatása.

Erdély földje irodalomtörténeti emlékekkel van telistele. Mégis, nem hallottam még, hogy iskoláink csoportos kirándulásokat rendeznének, vagy rendeztek volna Arany bölcsőjéhez Nagyszalontára, a segesvári tömegsírhoz, Ady érmindszenti szülőházához, vagy a koltói kastély tündérkertjébe, ahol a Szeptember végén született. De arról se hallottam, hogy egy-egy osztály felkeresett volna egy *mai nyomtató műhelyt*. A gyermeket a „hogyan készül?” kérdése izgatja legjobban. Hogyan készül a könyv, az újság, a színes illusztráció? Ez világért sem a fizikai tudományok tanárának hatáskörébe utalandó át, mert ez az élő irodalom műhelye. Egyetlen rotációs gép zúgása több érdeklődést kelt, mint Édes Gergely összes leoninusai, vagy egy-egy tizedrangú fontosságú hitvitázó kiásása a feledés homályából

Módszert kell változtatnia annak a mai iskolának, mely a mai életbe akarja mult idők ismereteit beleágyazni. A mai élet tempója más. A mai gyermek érdeklődése más területen mozog s a mi irodalmi oktatásunk még mindig a negyvennyolc előtti iskola nyomdokaiiban lépked. Mikor a népköltészettről tanítunk, melléje nyomban el kellene énekeltetnünk azokat a népies, vídám gyermekkórusokat, melyek Kodály feldolgozásában legkedveltebb karénekei ma néhány budapesti iskolának. (A gramofon is pompás szolgálatot tenne.) Csonkait tanítva mindjárt énekelni kellene a „Reményhez“-t, vagy „A tihanyi echo“-hoz. Énekelve, olvasva, beszélve, szavalva, dialógusokban eljátszva: bizony benne marad az irodalom a tanulóban s emellett aztán játszva jegyezne meg néhány nevet, néhány számadatot, néhány irodalmi életrajzot. Hangsúlyozom, hogy néhányat. Egész irodalmunkból legfeljebb százat. De

ez a száz író versekben és mesékben és elbeszélésekben és jelenetekben ott kell, hogy égjen és éljen minden fiatal magyar húsában és vérében.

Füzetes, jól kommentált iskolai kiadványokra volna szükség, melyeket a tanuló öt-tíz lejért megszerezhet magának. Száz író száz füzet. A száz füzetben mindegyik írónak legszebb, legélvezetesebb és legjellemzőbb néhány verse, elbeszélése, drámarészlete legyen közkinccsé téve. A két felső gimnáziumi osztályban csak lehet szentelni a magyar irodalom tanítására összesen kétszázötven órát. Ebből kétszázat — egy-egy íróra két órát számítva — lehetne az írók ismertetésére fordítani. A fennmaradó ötven órából évente huszonöt-huszonöt bőven elegendő volna kikérdezésre, hiszen a tanuló már azzal is felelt, hogyan olvassa ki, hogyan fogja fel egy-egy író művéből a szépet s hogy érdeklődése milyen mértékben éber a tananyag iránt. Mindez persze általánosságban van elképzelve. Petőfinek három óra is kevés lesz, Gyöngyösinek elég egy is.

És van egy másik nagyon fontos momentum: iskolán kívül, a szorosan vett tanórán kívül, *a tanár ne hagyja magára növendékeit*. Vannak olyan érdeklődések, melyeket a tanóra keretében nem lehet kielégíteni, ezeknek kielégítése azonban hihetetlenül fokozza az ambíciót. Jőmagam olyan iskolában jártam, ahol a délelőtti öt előadási óra közben (háromnegyedórás órák voltak), egy teljes órai „üdülés“ volt. Ezeken az „üdülési“ órákon naponta más és más tanár felváltva állott a növendékek rendelkezésére. És én ezeken az órákon többlet tanultam fesztelen beszélgetések során, mint más az öt előadási óra alatt.

Ankétünk eredményeképp a következőket állapíthatjuk meg:

1. Szükség van mindenekelőtt jó középiskolai magyar irodalomtörténeti tankönyvre.
2. Szükséges a modern magyar és erdélyi irodalom intenzívebb tanítása.
3. A beszüntetett önképzőköröket pótolni kell hasonló célú társaskörök létesítésével.
4. Az irodalom multjából csak a leg-

szükségesebbet kell tanítani.

5. A tanítás fősúlyának az olvasáson és az irodalom megszerettetésén kell nyugodnia.

6. Az irodalom anyagát be kell osztani mind a hét osztályba.

7. A magyar irodalomtanárokat ki kell válogatni, hogy a meglevő korszakú magyar középiskolában csak olyan taníthassa a nemzeti irodalmat, aki azt tökéletesen ismeri és tanítását apostolilag tudja elvégezni.

Az erdélyi magyar ifjuság jövője.

— Hozzászólások Dr. Péterffy Jenő cikkéhez, —

A diáksegélyezésről.

Irta: Papp Ferenc
a KMEHE első elnöke.

Kisebbségi diákéletünk egyik legfontosabb problémája a diáksegélyezés.

A segélyezés a diákság mindennapi élet-szükségleteinek fedezésére, illetve pótlására szolgál, s eddig a magyar társadalom nemzeti humanizmusából eredő adományokból, gyűjtésekből s vigalmi úton befolyó összegekből tevődött össze.

Ha visszatekintünk az elmúlt évek segélyezéseire, azt állapíthatjuk meg, hogy az erdélyi magyarság jó része mindig át-érezte azt, hogy támogatnia kell a sok nehézségekkel küzdő mai fiataljait. Tudta, hogy a mai diákság nemcsak a nyelv s vizsgarendszer adta nehézségekkel küzködik, hanem egy ennél sokkal súlyosabb, anyagi gondokkal terhelt.

Évekkel ezelőtt, mikor néhány közéleti férfiú sok fáradozására megindult a diáksegélyező akció, a magyar társadalom megmozdult, adakozott diákjaink szűkös anyagi helyzetének könnyítésére. Később az Ellenzék diákmenza alapításával, ugyancsak a társadalom segítségével, a főiskolai hallgatók tekintélyes része találta meg kedvezményesen mindennapi kenyerét.

A diáksegélyezés módja ennek a két intézménynek formájában jutott el napjainkig és így többé-kevésbé fedezni tudta diákjaink életszükségeit.

Azonban kétségtelen, hogy a segélyezés most hanyatló formát mutat. A segélyezés mintegy akut válságba jutott, amit a rossz gazdasági viszonyokra vezethetünk vissza, amely a nép minden rétegére ránehezedik.

Teljesen bizonytalan a jövő. A segélyre jogosultak száma nő, a segélyezés lehetősége pedig folyton csökken.

Legsürgősebb tenni valónk az, hogy a

segélyezés színvonalát fentartsuk, ami talán egy társadalmi alapon nyugvó országos szervezet formájában valósítható meg. Ez a szervezet vidéki alakulásaival állandóan felszínen tartaná a segélyezés gondolatát, mindenkor tudna hatni a társadalom rétegeire, minden momentumot fel tudna használni a segélyezés érdekében.

Ez az alakulat adná az országos diáksegélyező szervezetet — amelybe a diákságot is bele lehetne vonni — élén a társadalomban nagyobb súllyal bíró embereivel.

A diáksegélyezés folytonosságának biztosítására még egy mód állana rendelkezésünkre. Azt hiszem, hogy egy szövetkezeti forma alakításával pótolni tudnánk a közadakozásból s gyűjtésekből eredő segélyezési forma hiányait. Egy ilyen konzum, fogyasztási és bevásárlási szövetkezet, országos támogatás mellett legjobban megfelelné a célnak.

Mindenesetre a körülmények nem olyanok, hogy bármelyik mód máról holnapra megvalósítható lenne, de nem hiszem, hogy itt Erdélyben, ahol annyian vagyunk, szociális és gazdasági szempontból nem lennének kivihetőek.

Időszerűnek látom, hogy az illetékesek s hozzáértők figyelmét felhívjuk erre a nehéz problémára s jó lenne, ha minél többen szólának hozzá. Szükségesnek tartottam, hogy a diákság köréből adjunk hangot e problémának, megmutatva, hogy bár tudjuk a segélyezés előtt álló nehézségeket, mégis bízunk abban, hogy gazdaságosabban, egységesen megszervezet keretek ezután is biztosítani tudják egyik legfontosabb szükségletünk kielégítését.

A közigazgatási pálya.

Irta: *Demeter Béla.*

Egy kisebbségi nép ifjúságának arra kellene törekednie, hogy olyan életpályát válasszon magának, hol legtöbbet érintkezhetik a néppel s ezáltal azt nevelje s társadalmi pozíciójához képest támogassa. Sajnos, azonban, hogy tíz év tapasztalata azt bizonyítja, hogy a közigazgatást egyik magyar ifjú sem szívesen válassza életpályának, noha felesleges is említenem, hogy itt kínálkozik legtöbb alkalom a néppel való érintkezésre. Tény az, hogy jelenleg találni szép számu magyar közigazgatási tisztviselőt, ezek közül legtöbbet a jegyzői pályán. De ez a generáció nemsokára kipusztul. Hogyha pedig nem gondoskodunk utánpótlásról, ez azt jelenti, hogy lemondunk az egyenlőség elvén alapuló azon jogunkról, hogy magyar ember is betölthet tisztet állam, megye avagy község szolgálatában.

Jelenleg Romániában van két közigazgatási pályára előkészítő főiskola s három jegyzői tanfolyam (Arad, Lugos és Fogaras). Azonban mindezekben alig haladja meg a tízet a magyar hallgatók száma. Például a bukaresti közigazgatási főisko-

lán (nyilvánossági joggal bíró magán intézet még, most akarja átvenni az állam) 2353 hallgató közül mindössze 2 magyar van! Ennek egyik főoka kétségtelenül a félelem, hogy majd nem sikerül elhelyezkedni. E félelem azonban nagy tévedésen alapszik. És pedig, egy állam fennmaradása akkor biztosított, hogy ha határain belül élő népek békében élnek s egyenlő bánásmódban részesülnek. Tehát ezután az állam arra kell törekedjen saját érdekében, hogy a kisebbségeknek ne csak kötelességei, hanem jogai is legyenek. Viszont, hogyha jogait érvényesítheti, amint azt Péterffy Jenő említi, — reményünk lehet arra, hogy megyéink és városaink több önkormányzati jogot (székely autonómia) fognak kapni s akkor a vezető állásokban nem tudunk diplomás tisztviselőket elhelyezni. A magyar ifjúságnak nem szabad visszariadni az olyan akadályoktól, melyek mesterséges képzítmények. Végül, menjünk minél többen közigazgatási pályára, létfentartásunk biztosítása és népnevelő s támogató kötelességünknek teljesítése végett.

A tanárkérdéshez.

Irta: *László József.*

Kötelességemnek tartom Szabó István barátom cikke margójára néhány sort írni.

A tanárkérdés materialista részéről elég hű és nagyon megszívelendő képet nyújtott, de szeretném a tanárkérdésnek ezt az oldalát még sötétebbnek, még visszariasztóbbnak feltüntetni. A jelenleg érvényben levő törvények és rendeletek értelmében csak az lehet „rendes tanár“, aki letette a capacitate vizsgát is. Ezt a felekezeti tanároktól is megköveteli a törvény. Ezúttal csak annyit erről a vizsgáról, hogy ezen átlag 70% bukik el évről-évre. Eddig — állítólag — egy magyarnak sikerült ez a vizsga teljesen. Számtalan színjeles, kitüntetéses szakvizsgáú, jeles pedagógiai szemináriumi képesítéssel rendelkező — nem csak kisebbségi, de többségi — tanárjelölt is elbukott ezen a vizsgán, nem is egyszer,

de kétszer és háromszor is. (Többször nem is lehet!) Ez előtte áll mindenkinek, aki tanár akar lenni!

De a tanárkérdésnek egy másik oldalát is szeretném felmutatni. Ha a bölcsész vagy természettudományi halgató nemcsak kurzust tanult, hanem — Uram bocsáss! — szakkönyveket is olvasott; ha tájékozódott az egyetemi évek alatt a szaktudományában, sőt talán az egyetemes szellem-életben is; ha le is teszi a szakvizsgát; ha elvégzi még a pedagógiai szemináriumot is; ha (talán változnak addig az adott viszonyok, hiszen — nálunk — minden változó a nap alatt) leteszi a capacitate vizsgát is, még akkor is „csak tanár“ lesz, akinél nincs vagy nem lesz rövidezen károsabb és szánalmasabb alakja a társadalomnak. Az erdélyi felekezeti isko-

láknak nem lehet szüksége csak tanító tanárookra, csak tudós tanárookra, csak pap-tanárookra, csak foglalkozás szerinti tanárookra, kik tanárok lettek, mert — sajnos — nem lehettek orvosok vagy mérnökök, hanem az ifjúságot megértő és szerető, elhívást érző, nevelő, nem tanítani, hanem szolgálni kívánó igazi tanárookra! Hiszen teljesen tőlük függ már tíz-tizenöt év múlva az erdélyi magyar ifjúság.

Azt írja Szabó István, hogy az erdélyi magyar sajtó feladata, hogy a tanulni vágyó ifjúságot irányítsa a gazdasági, kereskedelmi pályák felé. Igaza van! Az erdélyi magyar sajtó mulasztása és vétke, hogy nem tette ezt meg eddig.

De nehogy megtörténjék az is, mert ez még vétkesebb mulasztás lenne, hogy iskola fentartó hatóságaink s azok, kik any-

nyira várják a fiatal tanárokat s bennök az új energiát, az új szellemet, „csak tanárokat“ kapjanak. Gondoljuk meg: elegendő-e a tanárjelöltek anyagi és szellemi életének — olyan, amilyen — biztosítása, segélyezése? A tanárkérdés meg van-e s meg lesz-e oldva 20-30 ösztöndíj által, melyet annak adnak majdnem minden esetben, aki ezt kéri s kötelezi magát, hogy tanár lesz, mert egyéb nem lehet s nem annak ajánlanak fel s tisztelnek meg vele, akit erre méltónak is találnak?! Tanárra van-e szükség, ki mintegy mesterember s a bérért dolgozik, vagy tanárra, ki lelkes ember s ki szolgáltól lélekkel dolgozik? Kinek kellene törődnie a jövő tanára lelki életével s annak irányításával emelkedettebb, Krisztusibb utak felé? Kinek a mulasztása és vétke, hogy eddig olyan keveset törődtek evvel?

A Jóbarát.

Irta: Rácz József.

Ifjúságunkat az új országhatárok és a szigorú határcezurra megfosztotta attól a különös élvezettől, amelyet a kitűnően szerkesztett és gazdagon illusztrált *Zászlónk* c. magyar kath. ifjúsági lap nyújtott. Szülők és gyermekek valami új léleküditő forrás után vágytak, mely ha nem is versenyez a *Zászlónk* páratlan változatosságával és elevenségével, mégis annak pótlására szolgáljon. Így született meg a *Jóbarát*, a romániai kath. ifjúság igazi barátja, vezére. Azé az ifjúságé, amely élni, fejlődni, boldogulni akar; amelynek vágya, hogy egész ember legyen. Teste van, de érzi a lélek fölényes erejét. Végzi ugyan a mindennapi élet verejtékes munkáját, de szemé az örökkévalóság végtelenjébe tekint. Az élet ezer tövisé sebzí, de — mint a napraforgó, a nap felé — királyi öntudattal tekint az Istenember örök ideáljára. Ezt jelenti az újabb címkék is, amely a kereszten függő Jézushoz mélységes bizalommal imádkozó ifjút ábrázol.

Célja: megérezni és kifejezni az ifjúság vágyait, szükségleteit, örömét, bánatát, s mindezért cserébe azt kéri az ifjúságtól, hogy ugyanazért lelkesedjék, fáradjon, ugyanazért éljen-haljon, amiért ő.

A *Jóbarát* szórakoztatva közli az isme-

reteket, s öntevékenységre serkentve, a szellemi kultúra erejét s a valláserkölcsi igazságokkal összhangba hozott esztétikai szép báját hangsúlyozza. Eleven, pezsdülő életet akar minden téren, amelynek a versenyre kelés, az energiák feszülő lendülete a melegágya. Ezért megnyitja hasábjait a *Fakadó rügyek* c. rovatában mindazoknak, akik a szigorúbb esztétikai mérték szerint is érdemesek arra, hogy az ismeretlenség homályából napfényre jussanak. Ezzel nem csak jutalmazni, hanem nevelni is akar olyan írógenerációt, amely a múlt kultúr kincseit lelkében féltve őrizve vállalásának és fájának dicsőségére válik. Hangsúlyozni kívánja, hogy míg más nemzetek nyelvét és kultúráját is nagyra becsüli, addig az édes anyanyelv és nemzeti műveltség ápolását lankadatlan kietartással szorgalmazza. Mert azt tartja, hogy aki anyanyelvét és nemzeti műveltségét elhanyagolja, vagy nem a maga tisztaságában őrizi meg, örökre félember marad. Emellett zászlójára írta az összetartozandóság érzésének ápolását is, mert akár Jugoszláviában, akár Csehszlovákiában él a kath. magyar ifjú, éreznie kell, hogy a vallási és nemzeti öntudat elszakíthatatlan eszmeközösségbe fűzi őt az erdélyi vagy ma-

gyarországi fajtestvérrel.

Gyöngéd tapintattal gondoskodik arról, hogy a szárnypróbálgatók el ne csüggedjenek, hanem néhány biztató szót, vagy okos útbaigazítást kapjanak a Szerkesztői üzenetek c. rovatban. Ezeket kellő körültekintéssel és elmésen szerkeszteni igen nagy feladat, mert itt rügybe pattanó galyakat forrázhat le egy-egy meggondolatlan szó, s elbizakodottá tehet egy-egy kellően nem indokolt elismerés.

A Jóbarát senkivel sem harcol, hanem halad a maga útján. Nem néz sem hátra, sem oldalt, hanem előre a kitűzött magaslatos cél felé. A napi politikába, élő emberek dicsőítésébe vagy bírálataba nem elegendik. Irodalmi polemikába nem vegyül, mert az ifjúság lelkét a divatos, de kétes értékű áramlatoktól óvni szeretné. *Nem akarja, hogy a mindennapi túlekedések sokszor piszkos hullámai őket is beszeny-nyezzék.*

Elve: el nem szakadni a történelmi multtól, az ősi nemes hagyományoktól, mert szerinte *csak annak a népnek van jövője, amely megbecsüli a mult értékeit és azokba mélyen ereszti le gyökereit.* Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem akar haladni a korrallal. Hiszen szemmel tartja a

művelt világ ifjúsági mozgalmainak változatos panorámáját, s zászlójára írta a cserkészmozgalom ismertetését, szervezését, diadalra juttatását. Sakk-, rejtvény-, bélyeg-gyűjtő- és sportrovata is amellet bizonyít, hogy olvasóinak igényeit lehetőleg mindenben ki akarja elégíteni.

Cikkei között helyet foglalnak a legmodernebb találmányok és technikai problémák ismertetései, az elhunyt nagyokról való sorozatos megemlékezések, hogy így a jelen, mult és jövő kérdései között élven, sokoldalú megfigyelésre nevelje az ifjúságot.

A lap alapítása óta főszerkesztője dr. Rózsa József tanár. A szervezés idejében — most a lap 5. évfolyamát éli — társ-szerkesztői voltak: P. Olasz Péter és Uitz Mátyás, akiknek a Jóbarát anyagi és szellemi megalapozása körül elévülhetetlen érdemeik vannak. Rajtuk kívül mind cikkekkel, mint a lappéldányok lelkiismeretes kezelésével és terjesztésével, úgyszólván az egész kath. magyar tanártársadalom hozzájárul ahhoz, hogy ez a ma is 2500 példányban megjelenő kath. ifjúsági folyóirat régi nivóját megtartsa és nevelő erejét áldásosan sugározza szét.

K. M. E. H. E.

Az „Erdélyi Fiatalok“ mult számában ismertettük azt az évtizedes mozgalmat, mely a kolozsvári egyetem magyar hallgatóinak egyetemileg elismert egyesületbe való tömörülését célozza. Most ennek a folyamatnak egy újabb s egyben végkifejlést jelentő fázisáról számolunk be.

Az emlékirat átnyújtása után nemsokára megérkezett Racovița Emil rektor válasza, melynek lényege az, hogy habár az egyetemi tanács nem látja valószínűnek a kisebbségek egyesületalakítási jogának törvénybeiktatását, mégis hajlandó egy magyar egyetemi hallgató egyesületre engedélyt adni, mely nem az egyetem hivatalos szerve (recunoscut), hanem csak engedélyezett (autorizat) alakulat lesz. E célból kérte az egyesület alapszabályait, a tisztikar és választmány, továbbá az alapító tagok névsorát s végül egy kérvényt,

mely az egyesületalakítás vágyát kifejezésre juttassa. Az emlékirat bizottság tudomásul véve a rektor választát, felkérte Kelemen Károly, Szentiványi Elek, Szász Tibor, Szabó T. Attila, Jancsó Béla és Ziegler Emil egyetemi hallgatókat az alapszabályzat elkészítésére. E bizottság, az utóbbi két tag kivételével, akik elfoglaltságuk miatt a tagságot nem vállalhatták, lelkiismeretes és céltudatos tanulmányozás után megfogalmazta a Kolozsvári Magyar Egyetemi Hallgatók Egyesületének (K. M. E. H. E.) alapszabálytervezetét, melyet az emlékirat bizottság kevés módosítással magáévá tett.

Május negyedikén ült össze a magyar egyetemi hallgatók első ízben az egyetem négyes számú termében, melyet a rektor és a bölcsészeti kar dékánja bocsájtottak előzékenyen az ifjúság rendelkezésére.

Szász Tibor megnyitó szavai után a közgyűlés üdvözlő átiratot küldött az egyetemi tanácsnak, majd Macskássy Attilát választják meg egyhanguan a gyűlés elnökének. Mara Gizella az emlékirat bizottság munkájáról számol be s utána megkezdődik az alapszabály megvitatása.

Ezt megelőzően a közgyűlés elvben leszögezi, hogy az emlékiratnak az összes illetékes tényezőkhöz való eljuttatásától nem áll el, s ezt az alapszabályt és a megalkotandó egyesületet is csak avval a fenntartással fogadja el, hogy az ethnikai alapon való szervezkedés annak idején az egyetemi szabályzatban is kifejezésre jusson. Az alapszabályt Szabó T. Attila ismerteti és terjeszti elő szakaszonként, evvel párhuzamosan Szász Tibor a szabályzat román szövegét olvassa fel, Kelemen Károly pedig a szöveg jogi megalapozottságát magyarázza a felvilágosítást kérőknek. Több mint három órás alapos és minden részre kiterjedő megvitatás után a közgyűlés az alapszabályt elfogadja. Ezután Kelemen Károly ismerteti a belső ügyrend eddig elkészült egyetlen részét: a választási rendszert. A gyűlés megállapodik abban, hogy a választásokat május 8-án a Báthory—Apor Szeminárium társalkodó termében titkos szavazás útján megéjti. A választási iroda tagjainak felkéri Blédy Géza, Biró Lajos, László József, Márgy Jenő, Márton András, Opra Benedek, Ruttner István és dr. Simonsitz Géza utolsó éves egyetemi hallgatókat.

Május 8-án reggel nyolctól este nyolcig 372 magyar hallgató szavazott le a kiírt tisztségekre. A választási iroda reggel fél hatra készült el a több mint 13.000 szavazat összeszámításával. Az eredmény a következőképpen alakult ki:

Elnök: Papp Ferenc 120 szavazattal. *Alelnökök:* Dsida Jenő 221 (79 + 142) és Szabó T. Attila 196 (101 + 95). *Főtitkár:* Szász Tibor 285. *Titkárok:* Balogh Zoltán 179 (25 + 154) és Koncz István 151 (14 + 137). *Főpénztáros:* Macskássy Attila 243. *Pénztáros:* Vogel József 158 (83 + 75). *Jegyzők:* Mara Gizella 258 és Nyárguly Sándor 256. *Ellenőr:* Vlossák Rezső 139. *Könyvtáros:* Benedek Géza 184. *Ellenőrző bizottság:* Karda Csaba 236, Kolosy László 233, Molnár Dénes 188, Jánky

János 182 és Csögör Lajos 161.

Választmányi tagok: Nagy Tibor 208, Vajna Judit 162, özv. Petres Kálmáné 160, Kelemen László 150, Mikó Imre 150, Kekel Béla 148, Albrecht Dezső 146, Gamppe József 143, Szentiványi Elek 136, Demeter János 135, Krausz Ottó 135, Miovics István 133, Asztalos Sándor 132, Gyallay Pap Zsigmond 131 és Szabó Judit 128.

Kultúr bizottság: Bölcsészeti fakultás részéről: dr. Jancsó Elemér 210, gyógyszerészeti fakultás: Kovács Dénes 161, jogi fakultás: Mikó Imre 131, orvosi fakultás: Székely László 275, természettudományi fakultás: Bartha Sándor 185, továbbá Kekel Béla 154, Kozocsa János 146, Firneisz György 109 és Demeter János 104 szavazattal.

Miután felebbezés 24 órán belül nem érkezett be, a választás jogerős. Testvéri szeretettel köszöntjük a megválasztott elnököt, a tisztikart, választmányt és bizottságokat, új küzdőtársainkat egy új ifjúsági munkamezőn és hisszük, hogy az egyetemi tanács megértése mielőbb megadja a K. M. E. H. E.-nek a működési engedélyt, amelynek alapján ő is megkezdheti nagyjelentőségű munkásságát ifjúsági problémáink megoldására.

HOGYAN FOGÁDTÁK AZ ERDÉLYI FIATALOKAT.

Az Előőrs f. évi 16. számában Bajcsy Zsilinszky Endre szerkesztő három oldalas vezércikkében a felvidéki Sarlósok mozgalmával szemben kiemeli lapunk irányának határozottan nemzeti karakterét és valóságos életkérdések meglátásában nyilatkozó realizmusát.

A Magyar Kisebbség f. évi apr. 16-i száma elismerőleg bár, de némi tartózkodással ismerteti lapunkat.

A Kis Tükör f. évi 12. száma ad hirt lapunk születéséről.

HELYREIGAZÍTÁS. Lapunk 4. száma megemlékezett arról, hogy Udvardy László orvostanhallgató orvosi doktorátust szerzett. Utólag helyreigazítjuk, hogy az illető jogi doktorátust szerzett.

SAKVIKZSGÁT tett a természettudományi fakultáson *Cserpeny* Albin. Vizsgájához melegen gratulálunk.

Keresünk I. számokat! Lapunk I. száma teljesen kifogyott, ezért kiadóhivatalunk példányonként 8 lejért visszaveszi.

FIATAL - MAGYAROK

A magyarság mai helyzete a létfenntartás ösztönével sürgeti a magyar faj európai hivatásának átértékelését és a régi gondolkozásmódnak és világlátásnak a történelmi szükségszerűség követelte megváltozását. Lapunk számon akarja tartani a különböző körülmények között élő egyetemes magyar fiatalságnak minden olyan megnyilvánulását, melyben ennek az új magyar öntudatnak és világlátásnak a körvonalai bukkannak elő.

Új Magyar Föld III.

A haladó új magyar nemzedék Bartha Miklós Társaság kiadásában megjelenő röpiratának az Új magyar földnek III. (január, február, március) száma által adott rengeteg gondolatból a következőket tartom a legfontosabbaknak:

I. A B. M. T. közművelődési szakosztálya kimondja: „*A nemzeti határok addig terjednek, amíg a politikai határok érnék, de a faji határoknak csak ott van végük, ahol az utolsó magyar ember él a világon ...* Ebben rejlik a mi újjá fogalmazott faji gondolatunknak rendkívüli jelentősége.“ Ebből az alapelvekből következik a mélyreható tudományos foglalkozás a kisebbségi magyarság problémáival. A *szlovenszkói* magyarság problémáit képviselő cikkek mellett foglalkozik a magyarsággal együttélő népek problémáival is. Ugyanígy az *erdélyi* magyar problémákkal foglalkozó cikkek (Szentimrei Jenő: A kisebbségi magyarság elhibázott útja Erdélyben; Fábíán D.: Kós Károly Erdélye, Kodolányi János: Debreceni László albuma) két nagy cikk foglalkozik a románság problémáival (Gyöngyössy István: A mai román társadalom és annak történelmi fejlődése, Száva István: A taranizmus).

A *szlovenszkói* cikkek közül megkap Duka Zólyomié, amelyben a csehszlovákiai magyar új nemzedékkel, s különösen a Sarlóval szemben támadt és támasztott félreértések lélektanát adja és megmutatja, hogy a régi magyar generáció részéről jövő „fajárulási“ vád és a régi cseh generáció részéről elképzelt faji alapról való leterítés mind egy forrásból ered: az ideológiai szemszög hiányából. Az új magyar nemzedéket és a Sarlót nem kikapott mozzanatokból, hanem kerek és szerves programjuk teljességéből szabad csak megítélni.

Az *erdélyi* cikkek közül a *Szentimrei* Jenő cikke A kisebbségi magyarság elhibázott útjáról beszél Erdélyben, s úgy őszintesége, mint szempontjai miatt a legszélesebb érdeklődés felterelésére hivatott. Az erdélyi magyarság mai helyzeténél számbaveszi a kisebbségi életünk *belső* hibáit és ezek gyökerét odáig vezeti vissza, hogy *belső kisebbségi életünket nem minden dolgozó magyar osztály összefogására építettük fel, holott ez az összefogás elkerülhetetlen, s csak egy ilyen belső átalakulás mellett lesz „természetes összekötő és kiegyenlítő tényező Magyarország és Románia között az árva erdélyi magyar kisebbség, s dolgozhat a két egymásra utalt állam egymással karöltve a Dunamedence gazdasági egységének felépítésén.“*

Erdélyről szólván, különösen érdekes dr. Fábíán Dániel ü. v. elnök megnyitó beszéde a Társaság mult év decemberi kongresszusán, amely a Társaság öt évi munkájára, programjának belső kialakulására rámutatva ezeket írja: „Az önmagáért való Erdély gondolata az Erdélyben élő négy nemzet teljes egyenjogúságán alapult, majd nemzetiségi kérdésben mindig a nemzetiségi autonómiák elismerését hirdette, majd eljutott a nemzetiségi autonómiák gondolatától Középeurópa új szintéziséhez, középeurópai turáni, szláv és román fajták paraszti államszövetségéhez.“

A kisebbségi gondolatkör betetőzéseként Dobossy Imre (Szlovenszkó) nemcsak a kisebbségi jog közjogi elismerését tűzi ki célnak, hanem elsősorban a kisebbségi törekvéseknek gazdasági alapon a szociális törekvéseknek irányába való beállítását, amely különben a Szlovenszkói új magyar nemzedék alapvető tétele. — *Asztalos* Miklós dr. pedig a varsói kisebbségi intézetről írva kiemeli azt, hogy ebben az intézetben a kisebbségek és a többségi lengyel nép tudósai *közösen* dolgozzák fel tudományosan a ki-

sebbségi problémát. (Cikkére még vissza-
térünk.)

II. Hogy a mesterségesen félremagyará-
zott faji problémának a tudományos meg-
alapozására mennyire törekednek, azt a
Fenyvessy László dr. nagy tudományos
cikke bizonyítja, a raszantropológiai ku-
tatás mai állásáról adva helyzetképet.

III. Egészen természetes, hogy ez a
minden irányában már-már kikristályoso-
dott új magyar ideológia felveszi a
régie ideológia szembe dobott keztyű-
jét és vállalja a harcot.

A Szekfű Gyula szerkesztette Magyar
Szemlében „Elképzelte paraszt klassziciz-
mus” cím alatt cikk jelent meg. A
pseudo-germán kultúrájú cikkíró a műkö-
lészeti elébe helyezi a népköltészetnek, a
népi művészetet pusztán az „úri” művé-
szetek másolásának tekinti. Abszurd állítá-
sait József Attila nagyszerű tudományos
felkészültséggel töri össze a néplélektan, a
művészi alkotás pszichológiája és a sajátos
magyar viszonyok beállításával, egyben a
megérdemelt élességgel veri vissza a cikk
mellé írt jegyzetben is megmutatkozó
(megóvni az ifjúságot a nevetséges szocia-
lizmustól), tendenciát, amely még tudomá-
nyntalan éretlenségeknek is helyet ad,
ha annak irányában a szükségszerű magyar
evolúciót gáncsolja és a magyar élet fenn-
álló szörnyű társadalmi gátlásait védi. A
kiváló fiatal költő akkora szerves tudásról
tett a cikkében bizonyosságot, hogy tovább
fejlődése elé kétszeres érdeklődéssel kell
néznünk.

Különben a Magyar Szemlével polemi-
zál Fábrián D. is említett cikkében, főleg
arra a vádra térve ki, hogy tagadják a
magyar kultúra történeti alapjait. Pompás
világossággal mutatja meg, hogy amit ta-
gadnak, az a magyar kultúra kényszerű
idegen máza (Szekfű 20 év előtti szavaival
cáfol) és az alatta levő feltáratlan ősi ér-
tékek kifejlesztése az ő igazi feladatuk,
nem német utánzó kultúrfölényesség. —
Írása végén kimond egy tételt, amely
szintén egyik alapja kell legyen az
új magyar ideológiának: *erkölcsi megújho-
dás nélkül nincs szociális megújhoda-
s, de szociális megújhoda-s nélkül sincs erkölcsi
megújhoda-s.*

Az Új Magyar Föld hovatovább az
egyetemes magyar haladó ifjúság legfon-
tosabb organumává fejlődik.

Jancsó Béla.

A Mi Lapunk.

A csehszlovákiai ifjúság havonként meg-
jelenő lapja. Szerkeszti: Scherer Lajos.

Az egész ifjúság: diákok, cserkészek,
iparos és kereskedő tanoncok lapja. Rajta
keresztül egy nevezőben tömörül a külön-
féle társadalmi osztályok ifjúsága, minde-
nik magáénak vallván. Az a szellem,
amely minden ifjú öntudatlan igénye,
hiánytalanul realizálódik ebben a lapban,
úgy, hogy az ifjúság tulajdonképpen magát
látja benne. Megragadja, mert módszerével
hozzá tud férközni az ifjúsághoz. Magá-
ban foglalja, mindig új formában azt a vi-
lágot, ahol az ifjúság jól érzi magát s ami-
nek ismerethiánya következtében történik
ezen társadalmi réteg széthullása vagy ha-
szontalansága. Ez nem hideg pedagógusok
racionális szülőtte, amelyben az ifjú erő-
södő hangját elnémítják a már készek kó-
rusai, hanem az *ifjúság égő világa*, ahol
minden él, cselekszik és halad előre. A lap
írói az ifjúság valódi nevelői, akik írá-
saikkal a valódi életért harcolni tudó erőt
növelik, az ifjúságon keresztül az egész
társadalomban. *Az ifjút a társadalom
szemszögéből nézi* és az ezért való eszkö-
zé lenni tudás eszményének kifejlési lehe-
tőségeit nyitja meg. A közvetlen cél az egy-
séges élet. Ezért az élet minden síkjáról
(tudomány, társadalom-tud., technika, iro-
dalomtört., pedagógia, szépművészet,
sport, regős-mozgalom, cserkészlet) alapos
és teljes tudósításokat közöl. Az ez eszten-
dőben megindult tizedki évfolyam első szá-
mában az ifjúságról így ír: „A fiatalság
magában nem érdem, nem dicsőség. De re-
ményesség, erő, hatalom.” Hatalomnak, még
pedig magával rendelkező hatalomnak fej-
leszti ki az ifjúságot, aki elsősorban ma-
gán uralkodik és magát kormányozza. Ez
mutatkozik meg az ebből a lapból megin-
dult regős mozgalomban is, amely nagy-
szerű megerősítője a lap életrevalóságának.
Mély eszköz a csehszlovákiai magyarság
életében.

ifj. Kristóf György.

FIATALOK-MUNKÁJA

DR. BALOGH ANDRÁS: *Az erdélyi magyar népszbészetről* szóló doktori dissertációja alapján felolvasást tartott az Erdélyi Múzeum Egyetel április hó 14-iki orvosi szakülésén. Kérdőívek alapján jellegzetes anyagot gyűjtött össze az erdélyi magyar népszbészetről, annak multjáról. Törekvésében egyaránt kell helyeselnünk a szakember népfelé forduló témakeresését és az erdélyi magyar tudományosság intézményének az E. M. E.-nek munkájába bekapcsolódni kívánó fiatal törekvést.

KOVÁTS JÓZSEF: *Török Gyula élete.* Kolozsvár. 1930. (Doktori értekezés. Kapható kiadóhivatalunkban. Ára: 60 Lei.)

A dissertációk sablonos szövegéből magasan kiemelkedik ez a szerény, egyszerű című könyv. Akik elolvassák, bizonyára először hallják Török Gy. nevét, de az is biztos, hogy Kováts könyvén át a fiatalon elhunyt ismeretlen író meg fogják szeretni. Kováts tanulmányának legfőbb értéke, hogy egy korán feledésnek indult író mentett meg az irodalomtörténet számára. Egy torzón maradt magyar írónak állított emléket munkájában azáltal, hogy lelkiismeretesen feldolgozta életét és munkáit

és élénk varázsolta a szív megértő szeretetével Török Gyulát. Kováts József stílusa is elüt a megszokott dissertáció stílustól. Mindvégig művészi, színes, érdeket keltő. Értekezése nem egy író művészetének száraz, adatszerű feldolgozása, hanem művészi megérzése és megértése egy emberi léleknek, aki torzó voltában is nagyra volt elhívatva és „aki után százszorosan visszhangzik a magyar irodalom és magyar történet legszomorúbban ismételt kérdése: mi lett volna?”

Mindent összefoglalva, Kováts J. értekezése jól sikerült alkotás, amely buzdítólag kellene hasson a modern magyar irodalom feldolgozására, a ma még könnyen hozzáférhető közelmult irodalomtörténeti átértékelésére, melyhez filologusaink a „történeti távlatra” való hivatkozással nem mernek hozzányulni. Pedig ez az irodalom a mi életünk problémáit tárgyalta, nekünk szól és nem az 50 év után jövő nemzedéknek és feldolgozása nemcsak irodalomtörténeti szempontból volna fontos, de a legkomolyabb nemzeti feladatok közé is tartozik.

Dr. Jancsó Elemér.

EGYESÜLETI - ÉLET

BUKAREST. A „Koós Ferenc Kör” Diákosztálya március 30-án és április 5-én a magyar iskola disztermében kulturdélutánt rendezett. A bukaresti egyetem magyar diáksága először mutatkozott be önálló műsorral a reggati magyarság előtt. Mindkét alkalomkor gazdag műsor fogadta a Bukarestben szokotánul nagy számban megjelent közönséget. — Előadást tartottak Katona József ép. mérn. h. az erd. magyar népművészetéről (vetített képek kíséretében); Hollicska István gyógyszer. h. Fráter Lorándról és Szűcs Ferenc tanárj. Erdély madár-világáról. — Szavaltak: Joós Imre gyógyszer. h., Serester Zoltán orvos. h. és Tóthpál Dániel jogh. Zeneszámokkal szerepeltek: Dóczy Zoltán jogh. és Vig Imre gyógyszer. h. Harmónikus táncokat mutattak be: Makkai Juci tornatanárj. és Sárdi Elemér j. Szép sikerrel és sokat ígérően mutatkozott be mindkét alkalommal a főiskolai hallgatók énekkara is. — A műsor utolsó száma egy-egy vígjáték volt, melyben szerepeltek: And-

rassy Zoltán, Blénessy Irénke, Dóczy Z., Erdélyi Jolán, Györffy Árpád, Hadnagy A., Milotay Miklós, Rákossy István, Ráskay József és Sikó László. — Diákosztályunk a következő műsoros délutánját május hó 10-én rendezi.

A RÓM. KATH. NÉPSZÖVETSÉG EGYETEMI SZAKOSZTÁLYÁNAK HIREI. Május hó 11-én folyt le a Belső Erdély kuriának zárógyűlése, amelynek folyamán dr. Patay József, az egyesület egyházi elnöke és Dsida Jenő, a szakosztály ifjúsági elnöke köszöntötték dr. György Lajost, az egyesület priorját a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává való meghívása alkalmából. Kekel Béla a csángók között folytatott tanulmányairól sikerült és hangulatos beszámolót tartott. A gyűlés eleven bezárásaképp Balogh Zoltán ismertette a kuria évi működését.

Felölő szerkesztő és kiadó: Dr. János Gáspár.

Féléves előfizetőink figyelmébe! Jelen számunkkal lezártuk első félévünket. Felkérjük azokat, akik csak félévre fizettek elő lapunkra, hogy *második félévre szóló előfizetésüket* szíveskedjenek a kiadóhivalalba, vagy dr. Péterffy Jenő címére mielőbb megküldeni.

A KOLOZSVÁRI DÁVID FERENC EGYLET IFJÚSÁGI KÖRE megalapításának 50 éves évfordulója alkalmából május 9-én este szépen sikerült emlékműepélyt rendezett a következő műsorral: 1. Énekelt a theol. ifjúság énekkara Útő Lajos karnagy vezetésével. Bariton szóló: Bede Emil munkatársunk. 2. Gyallay Pap Zsigmond munkatársunk elnöki megnyitójában az Ifjúsági Egylet 50 évét ismertette. 3. Szavalt Major Zsuzsika, 4. Novellát olvasott fel Székely László munkatársunk. 5. Énekelt Úrmössy Magda, Nagy Ferenc és az ifjúsági zenekar kíséretével. 6. Szent-Iványi Sándor: A nagy próba c. darab (képek az Ifjúsági Egylet életéből), előadása. Főszereplők: Fülöp Árpád, Gyallay Pap Zsigmond, Kovács Domokos. Bevezetőprólógót Ferencz József tartott, ugyanő szerezte a darab során előadott ifjúsági egylet indulója szövegét. 7. Dr. Boros György püspök bezáró beszédet mondott.

A SZÉKELYEK KOLOZSVÁRI TÁRSASÁGÁNAK IFJÚSÁGI BIZOTTSÁGA csüörtökön, f. hó 15-én este 8 órakor a Ref. Theológia I. emeleti nagytermében a Társaság főiskolai hallgató tagjaival gyűlést tart, amelynek tárgya: 1. Az ifjúsági bizottság beszámolója; 2. A dr. Gönczy Lajos, Szentimrei Jenő, Tamási Áron, dr. Zágony István, Jancsó János és Krausz Ottó választmányi tagokból kiküldött ifjúsági bizottság kiegészítése az ifjúság választása által 15 tagra, s e bizottság részére elnök választása. 3. Az új biz. elnök programja. — Felkérjük a főiskolai tagokat, hogy a gyűlésen minél számosabban jelenjenek meg.

Postán érkezett előfizetések nyugtázása

Dr. Sillay István egy év, Kopányi János egy év, Erdélyi Jolán egy év, Csere István fél év, Bölöni Aladár egy év, Bakk Péter egy év, Szappanos József fél év, Orth Imre Bukarest 1 év, dr. Gyárfás Albert Sepsiszentgyörgy egy év, dr. Konderth Elemér Szászrégen egy év, ifj. dr. Kornhoffer Vilmos Szászrégen egy év, Knizsek Ferenc Temesvár fél év, Parádi Erzsébet Budapest egy év, dr. Parádi Kálmán egy év, Imreh Dezső Sepsiszentgyörgy egy év, Gagyi Dénes fél év, Juhász István Nagyenyed egy év, dr. Imreh Lajos egy év, Antal Mancsi egy év, Jancsó Endre Kézdivásárhely fél év, Kristóf Ilona Székelyudvarhely egy év, Péter Károly Temesvár egy év, Szász Ár-

pád Zilah egy év, Csekme Tamás Bocsa Rom. egy év, dr. Keresztes Károly Sepsiszentgyörgy fél év, Fülöp János pleb. Malomfalva fél év, Deák Gábor Keresztur fél év, Végh Sándor Csik fél év, Laczka főhadnagy egy év, Krausz Mihály fél év, Vámszer Géza Csiksz. fél év, Barra István Budapest egy év, dr. Victor Gabriella egy év, Müller Ica egy év, br. Bornemissa Elemérné Kolozsvár egy év.

Uj előfizetőket gyűjtöttek: Incze József, Kovács Dénes, Krausz Ottó, Tolcsvai László Kolozsvár, Szilágyi Lajos Csikszentdomokos, Pap Árpád Nagyszeben és dr. Fábíán Dániel Budapest.

Többeknek: Sajnálattunkra az első szám már rég teljesen kifogyott kiadóhivatalunkból. Az előfizetési időt természetesen februártól számítjuk.

PÁLYAZAT.

A Székelyek Kolozsvári Társaságának ifjúsági bizottsága a közgazdasági szemináriumon résztvett hallgatók számára pályázatot hirdet: „*A szövetkezeti eszme gyakorlati lehetőségei az erdélyi magyarság gazdasági életében*” — címmel. A pályázat feltételei: 1. A pályamű terjedelme legfeljebb 10 gépelt ivoldal lehet. 2. A pályamű, tekintettel a pályázat titkosságára, zárt jellegű borítékban adandó be, egy mellékelt jellegű borítékban a pályázó neve. 3. A pályázat határideje május 25. A pályamű az ifjúsági bizottsághoz adandó be. A pályázat eredményét szakértő jury döntése után az Erdélyi Fialatok júniusi számában közöljük. I. díj: 1000 Lei, II—III. díj: 500—500 Lei. — A pályaműnek az ország gazdasági helyzetéből kiindulva fel kell vázolni azokat az alapelveket, amelyek a szövetkezeti eszmét gyakorlatilag megvalósíthatják, következtetéseként az erdélyi magyar kisebbség jelenlegi gazdasági szervezeteit és erőforrásait számba veszi a szövetkezeti mozgalom szempontjából s azután meghatározza azt a szövetkezeti típust, amelyet az adott körülmények között az erdélyi magyarság szükségleteinek kielégítésére legalkalmasabbnak ítél. — A felmerülő konkrét eszme részletes kidolgozására a bizottság megbízást fog adni, ezért jelen pályázat célja az alapelvek tisztázása és a lehetőségek kimutatása.

A Székelyek Kolozsvári Társaságának ifjúsági bizottsága.

Balázs Ferenc főmunkatársunk: „*BEJÁROM A KERÉK VILÁGOT*” c. könyvét azok, akik kiadóhivatalunkban veszik meg 225 Leus ár helyett 150 Leuért kapják. Vidéki rendelés esetén a portó költséget külön felszámítjuk.